

NRA IMA VELIKO NASPROTSTVA IN TEŽAVE

ZNAKI NARAŠČANJA OBRATA V INDUSTRIJI ŽE POJEMAJO

**Klici za večjo inflacijo.—Delodajalci proti unijam.—
Kršitve na debelo.—Umetno reguliranje cen**

VESELI vzkliki o naraščanju obrata v industriji in na železnih, ki so prihajali iz vladnih pisarn, so bili prežgodnji. Thomas D. Schall, zvezni senator iz Minnesote, grozi, da bo v kongresu zahteval preiskavo, ki naj bo dognala, kdo v vladi je odgovoren za zavajalne številke in druge podatke o zaposlovanju delavcev in naraščanju produkcije. "Ta vladna propaganda, ki krmi ameriško časopisje, stane \$100,000 na dan," pravi senator. V dokaz, da vlada zavaja s svojimi optimističnimi poročili navaja: Iz uradov NRA trdijo, da se vse spreminja v rožnate barve, da naše tovarne producirajo skoro toliko kot leta 1923-25, ampak ko začnete preiskovati, uvidite, da je zdaj zaposlenih 30 odstotkov delavcev manj kakor takrat, plača v skupni vsoti pa je danes polovico manjša kakor v omenjeni dobi.

Senator Schall seveda ni pristaš sedanje administracije in je naravno, da naglaša le njene hibe, medtem ko o onih prejšnje vlade molči.

Je pa dejstvo, da je produkcija res opasno nazadovala in zadala Niri občuten udarec. Jeklarska industrija, ki je nedavno narasla na 57 odstotkov svoje produktivne moči, je valed pomankanja naročil padla na 45 odstotkov. Nazadovale je tudi lesna industrija, tovarni promet, avtna industrija itd. To pomeni, da delavce spet odslavlja, namesto da jih bi vposljevati čezdalje več, kot je namen NRA.

Čikaške Daily News poziva vlado v uredniškem članku, da naj se po teh prvih neuspelih z Niro zateče k pravi inflaciji, to je, k tiskanju bankovcev. Urednik namreč trdi, da ni upanja, da bi sedanje metode izdale kaj več nego so in je treba poseči po bolj drastičnem sredstvu. Enako argumentirajo v prilogi inflaciji mnogi drugi listi.

Vlada želi, da bi banke odprle vrata kreditu, toda te se branijo posojevati industriji v sedanjih razmerah, mesto tega pa si nabavljajo le vladne bonde, ostale vsote pa drže v gotovini. Obresti so znižale, deloma odpravile, računajo pa za izmenjavo čekov in za druge bančne posle, ki so jih prej opravljale za svoje klijente več ali manj brezplačno. Zveza bankirjev se tudi zelo protivi določi v novem bančnem zakonu, ki ustanavlja garancijski fond za vloge. Da-lje zveza bankirjev zahteva, da vlada odpravi obresti v poštini hranilnici, češ, da ne bi smela konkurirati s privatnimi zavodi. Očividno je, da je Rooseveltova administracija napravila največjo napako, ker ni po marčnem moratoriju predlagala socializacije bankarstva. Namesto tega je bankirjem posodila stotine milijonov, da so si opomogli, zdaj pa Rooseveltovi Niri odrekajo sodelovanje, dasi jim kooperacija ne bi povzročila prav nikake škode.

V pogajanjih za pravilnike se vse velike kompanije trdo-

vratno drže zahteve, da o priznanju unije ne sme biti govora. In zdaj se opirajo tudi na zakon, ki ga tolmačijo tako, da je v prilogi odprti delavnici in proti unijam.

Ogromna večina malih in velikih kompanij je že podpisala obljubo, da se bo držala določb, zapopadene in Niri, in v potrdilo se postavljajo s plavim orlom. Toda le malo kompanij se ravna po določbah in pravilnikih. Pritožbe dobivajo uradi NRA toliko, da ne vedo kaj bi. S persekutiranjem kršilcev še niso pričeli, niti ne izgleda, da bodo proti njim resno nastopili. Ampak če vlada drastično ne nastopi—namreč ne proti organiziranemu delavstvu, kakor sedaj, nego proti profitarjem, industrialcem in bankirjem, ki sabotirajo določbe o minimalni plači in maksimalnemu delavniku, bo Nira z vsemi svojimi nameni popoln polom.

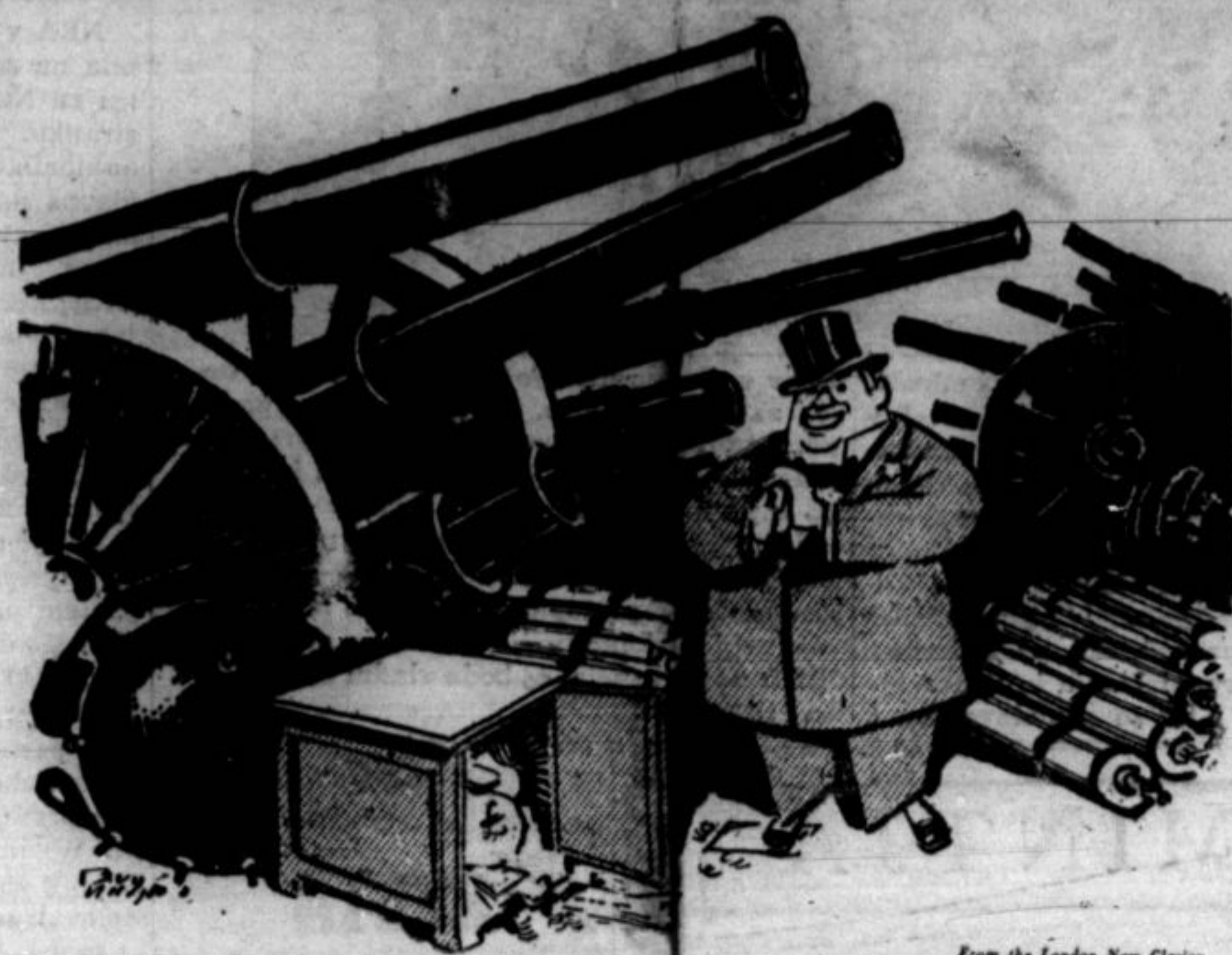
Tudi v agrikulturi vladna prizadevanja vzlic ogromnim stroškom nimajo sreče. Prvič, uničevanje bombaža, žita, prašičev itd., ki ga financira vlada, je blaznost. Dokler je milijone gladnih, na drugi strani pa toliko živil, da farmarji ne vedo kam z njimi, bi pametna vlada pač poskrbela za zadostno zaslužek onim, ki so zdaj beraško plačani, in ob enem bi uposlila milijone brezposelnih. To je edino, kar potrebuje za povrnitev "prosperitete". Ako pa bo uničevala pridelke in živino samo zato, da dvigne cene v prid farmarjev, ne bo koncem konca pomagano ne farmarjem, in še veliko manj delavstvu v mestih, ki je v pomankanju.

Temeljna hiba vseh teh prizadevanj vlade je, ker skuša rešiti sistem profitov, dasi se je popolnoma izživel. Udihi niti novo življenje takemu mrtvecu je nemogoča in neizvedljiva naloga. Edino socializacija bi izvela ljudstvo iz krize. Te pa Roosevelt še ne priznava, ker je pristaš in zagovornik kapitalističnega sistema.

ANGLEŠKI DELAVCI ZA PREOBRAT

Delavska stranka v Angliji se marljivo pripravlja za prihodnje volitve v parlament, v katerih bo skušala dobiti večino in izvesti program, ki bo Anglijo spremenil v socialistično državo. Zagotavlja, da se bo varovala napak, ki so bile storjene, ko je bila zadnjič v vladi, zato bo šla pred volilce s parolo, da kdor glasuje zanj, glasuje za socializiranje bogastev in odpravo kapitalizma. Predvsem je njena zahteva, da se takoj podružabi premoženike, banke, transportacijo in

NAJBOLJ DOBIČKONOSNA "INDUSTRIJA"

Na svetu se porabi vsak dan \$10,958,400 za militarizem, ali \$456,600 vsako uro, \$7,610 vsako minuto, ali \$127 vsako sekundo. Muničijska industrija v Zd. državah, Angliji, na Češkem, v Italiji itd., kuje ogromne profite. Muničijski magnati korumpirajo državne, podpirajo propagando hujskanja na vojno in financirajo kampanje za "pripravljenost na obrambo", samo da debele svoje

blagajne. Militarizem je neznosno bremeno preteča nevarnost, da zaplami nov svetovni vojni požar. Vse konference za omejitve oboroževanja so se izjalovile, ker je militarizem in vojna svojstvo kapitalistične uredbe. Dolžnost delavskega razreda je, da se organizira proti vojni, da vodi boj zoper militarizem in da odpravi temeljni vzrok, ki povzroča človeštvu to ogromno breme.

PROGRAM INTERNACIONALE V BORBI PROTI HITLERIZMU

Resolucija, ki jo je sprejel izredni kongres delavske socialistične internacionale prošli mesec v Parizu, določa med drugim:

1. Moralno in ekonomsko bojkotiranje Nemčije, dokler bo pod vlado fašizma.
2. Prireditev masnih demonstracij po vsem svetu proti fašizmu v tednu z dne 6. novembra.
3. Organiziranje in podpiranje pomožnih akcij v prid žrtv nemškega fašizma.
4. Združenje vseh svobodnih ljudstev za boj proti nevarnosti svetovnemu miru, in jo tvorita fašizem Italije in Nemčije.
5. Apel na demokratsko konstituirane vlade, da predložijo v presojo društvu narodov vse probleme, ki jih je porinila v ospredje zmaga fašizma v Nemčiji, kateri ogroža mir v Evropi, preti z novo oborožitvijo Nemčije in posega po Avstriji in Gdanskem, da jima odvzame s pogodbami zajamčene svobodščine.
6. Organiziranje delavskega ljudstva proti vojni spoznavanju z mednarodno zvezo strokovnih unij. Nacionalizmu je treba odreči kakršnekoli koncesije. Z njim ne sme delav-

stvo sklepati nikakih kompromisov. Internacionalno solidarnost se mora utrditi.

7. V državah, v katerih prevladuje fašizem, je mogoče vreči diktaturo le z revolucijo ljudstva. Ta revolucija pa ne sme nehati pri tej zmagi, nego razliti mora kapitaliste in veleposestnike, ki so ekonomska podlaga fašizma. S socializacijo bogastev položi revolucija temelj socialni demokraciji.

V deželah, kjer so demokratske svobodščine še v veljavi, naj jih delavstvo brani z vsemi mogočimi sredstvi, in isto tako svobodo delavskih unij. V deželah, kjer je demokracija v nevarnosti, se mora delavstvo v borbi zanj poslužiti česarkoli, da jo obvaruje.

Resolucija izvaja, da bo demokracija dobila vrednost v očeh ljudstva le, če mu bo dokazala, da ga je v stanju braniti pred kapitalizmom, da je zmožna boriti se s problemom brezposelnosti, in da teče njen razvoj po potih, ki vodijo v socializem. Demokracijo je mogoče uspešno braniti edino, ako se razvija iz politične v socialno demokracijo.

Resolucija dalje pravi, da razdorov v delavskem gibanju v luči zgodovine ni mogoče opravičiti. Socialistična internacionala bo storila vse v svoji moči za zedinjenje delavskega razreda. To pa ji bo mogoče edino, če komunisti prenehajo s svojimi kvarnimi, hujskajočimi manevri z "enotno fronto" in pokažejo v dejanjih, da so iskreno za združenje.

Resolucija končuje s pozivom na vse, da se pridružijo internacionali v njeni borbi proti fašizmu, proti vojni in barbarizmu kapitalističnega režima.

Sirjenje socialističnega tiska je eno najvažnejših del v pripravi za preobrat.

Delavski tisk je delavcu iskren prijatelj in zagovornik. Razširjajte ga!

UMEŠAVANJE AMERIŠ. VLADE V POLITIČNE PREOBRATE NA KUBI

Nesreča za republiko Kubo je, da so njena prirodna bogastva, banke, tovarne, cukrarne in transportna sredstva večinoma posest ameriškega kapitala. Ljudstvo je od njega v večji odvisnosti kakor pa je bilo od Španije pred "osvoboditvijo". Vsled te odvisnosti ima ustava Zd. držav poseben amendment, ki določa, da je ta dežela varuhinja Kube, in da sme v slučaju neredov in nestabilne vlade na Kubi posredovati z oboroženo silo.

Kuba se je v svoji agoniji nedavno siloma otrsela dolgotrajne diktature krvnika Machade. Nasledil ga je z odobritvijo ameriške vlade de Cespedes, toda ko so unije delavcev in drugi liberalni krogi uvideli, da de Cespedes izvršuje bolj voljo ameriškega poslaništva in Wall Streeta, kot pa voljo ljudstva, ki je izvršilo politično revolucijo, ga je dne 5. sept. odstavilo in vlado je prevzel bolj revolucionaren režim. V ameriškem časopisju se je takoj pričela silovita propaganda proti njemu s trditvami, da je novi "direktorat" komunističen, nesposoben za vlado, in da ne bo v stanju varovati imovino in življenja Amerikancev. Vsled tega je ameriška vlada poslala na Kubo trideset bojnih ladij.

Nova vlada je ameriškemu poslaništvu zagotovila, da bo popolnoma zmožna uvesti mir in red ter protektirati tučce. Vsa ekonomska vprašanja se bo uredilo v območju legalne procedure. Dalje je nova vlada izjavila, da ni socialistična ali komunistična, pač pa je njen namen revidirati ustavo Kube, da bo v nji demokracija zajamčena, in pa izboljšati ekonomske razmere, da se prebivalstvu pomaga iz mizerije. Ampak profitarjem v Zd. državah je vseeno, v kakem pomankanju je ljudstvo na Kubi. Zato intrigirajo in hujskajo, da si pribore na Kubi vlado, ki bo služila njihovim koristim, ne pa ljudstvu.

GROZOTE TRPINČENJA JETNIKOV V NEMČIJI

MUCENJA, ki jih uganjajo Hitlerjevi sadisti nad političnimi jetniki, imajo primero le v najbolj barbarških poglavjih zgodovine. Se nobena dežela v moderni dobi, celo carska Rusija ne—ni bila v divjanju nad opozicijo tako krvočno sadistična, kakor je režim Hitlerjevih blaznežev v Nemčiji.

V vsi Nemčiji je danes okrog trideset koncentracijskih taborov, v katere fašisti internirajo znane nasprotnike sedanjega režima, in one, ki so tajno zatoženi. Veliko slednjih je poslanih v mučilnice brez vzroka, ker sploh niso politično aktivni, niti ne člani socialistične ali komunistične stranke. Zadostuje le, da kak nadutež ali tiholazec sporoči fanatičnim Hitlerjevim rjavosrajnikom, da je ta in ta "nelojalen", da ruje proti vladi, ali da ima "razmerje z židinj". Pridejo ponj in ga odvedejo. Računajo, da je v koncentracijskih taborih približno 90,000 političnih jetnikov. Časopisje ne sme priobčiti o njih nikakih podatkov. Podrobnosti so izvedeli po velikih naporih in s tajnimi preiskavami le poročevalci inozemskih listov, med njimi Američan Edgar Ansel Mowrer, katerega je fašistična vlada izgnala iz Nemčije, četudi on ni marksist, nego le poročevalec čikaških Daily News in več drugih ameriških kapitalističnih dnevnikov. Toda Mowrer je poročal o grozodejstvih fašistov resnico in napisal tudi knjigo z naslovom "Nemčija porinila kazalec na uri nazaj".

Trpljenje v koncentracijskih taborih je veliko hujše, kot pa v internacijskih kampih med vojno, pojasnjuje Mowrer. Vojne jetnike so pustili v miru. Politične jetnike pa bestialno mučijo. Temu trpinčenju pravi fašistična oblast—"izobraževanje".

Vsakdo, ki je bil kdaj delaven v socialističnih organizacijah, v unijah in delavskih sportskih društvih, dalje, če je bil kdaj ali je še komunist, republikanec, pacifist, ali ako je še vedno pristaš tistega krila katoliškega centra, ki se noče sprijazniti s Hitlerjevo vlado, je neprostovoljno kandidat v koncentracijske taborne. Enaka usoda je določena židom. Nihče jetnikov ni deležen obravnave. Dele jih v tri skupine: 1.) v neškodljive; 2.) v pobiljshljive; 3.) v nepobiljshljive. S prvimi še dokaj dobro ravna; druge pretepajo in mučijo le tu in tam, dokler ne izjavijo, da so pri volji v vseh ozirih pomagati Hitlerju; s tretjimi pa rjavosrajniki nimajo nobenih obzirov in jih nepopisno mučijo, dokler ne zbole, ali pa si sami končajo življenje. Nekaterim dajo takoj po mučenju priliko poba, in ko se je trpinčeni poslužil, ga ustrelje. Nato pa za-beležijo v zapisnik: Ta in ta straže ubiti na poskusu poba.

Mučenja so različna. Nekateri takoj po aretaciji pretepejo, raztrgajo jim obleko, ostržejo jih do golega po polovici glave, in jim nataknejo napise kot: "Jaz sem izdajalec očetnjave". Ali: "Obsojajte me! Jaz imam razmerje z židinj." Itd. Mnoge vozijo v takem stanju najprvo po ulicah v zasmeh nahujskanemu prebivalstvu. V taboru jih slečejo in sezujejo. Rjavosrajniki se postavijo v špalir in skozi pa pode interniranca ter jih tepejo z biči. Potem jih ženejo v poseben krog, na katerem je pot posuta z ostrim kamenjem. Tu jih začno rablji vbadata in tepsti, ako ne tečejo na vso moč po tem kamenju. Rablji so obuti, jetniki bosi. Šele ko si stopala vsa razmesarijo, se onesvesnjeni zgrudijo. Tedaj vrže rjavosrajnik jetnika v glavo lonec mrzle vode, da se spet ovesti in sadistična igra se začne znova, dokler jetnik spet ne pade v krvi. Ta proces traja od pet do deset ur. Vsem izčrpanim polože tik njih konopec, ki jim je v sugestijo, naj si samo končajo nadaljno mučenje, da bo več prostora za nove jetnike, ki jih stalno dovažajo. Debele jetnike pritrujejo na višku ograj in jih nato z bičanjem silijo, da "telovadijo". Največ "izobraževalnega" dela izvrše ponoči, piše Mowrer. Na posteljo izmučenega jetnika posveti žarnica. Štirje močni moški ga ugrabijo, odnesejo na drugi konec tabora, kjer ne more nihče čuti njegovih krikov, tu ga slečejo, štirje ga drže na kameniti mizi in dva ga tolčeta s kavčukastimi palicami po hrbtu. Teh udarcev mora biti najmanj 150; ko se mučeni jetnik onesvesti, pristopi zdravnik in mu da vbrižg, da pride zopet k sebi, z udarjanjem pa se nadaljuje. Na ta način jih "izobrazujejo", da ne bi nikdar nihče več dvignil niti prsta in ne izrekel niti ene same besede zoper fašizem.

Socialisti so podvrženi še posebnemu, oziroma dvojnemu mučenju. Najprvo jih izroče interniranim komunistom, ki jih pretepajo enako bestialno kakor potem fašisti. Dr. Paul Loeba, bivšega predsednika državnega zbora in voditelja socialistov, so komunisti skoro ubili.

Taka je nemška "kultura" v tretjem cesarstvu.

Z DELAVSKEGA SVETA

Velike kompanije, med njimi nekatere železnice, Chevrolet Motors korporacija, pre-mogovniške družbe, razposiljalnice blaga, elektrotehnične tovarne itd., se zelo žurijo za ustanavljanjem in jačanjem svojih kompanijskih unij. Delavci, kateri se temu odprto upirajo, vsled "nepokorščine" odslavlja. Njih prave unije so se pritožile pristojnim vladnim oddelkom, od kjer obljubujejo, da jim bodo varovali pravice za svobodno organiziranje. Prizadete železnice so že dobile svarilo, da ne smejo zapravljati svojih dohodkov za vzdrževanje "kompanijske unije".

Stavka uslužbencev električne cestne železnice v Clevelandu, ki se bi imela pričeti 8. sept., je bila na posredovanje NRA odložena. Okrog 3,000 delavcev je glasovalo za stavko, ker kompanija ni ugodila njihovim zahtevam. Henry I. Harriman, predsednik United States Chamber of Commerce (Ameriška trgovska komora) je izdal proglas, v katerem urgira vsa podjetja in trgovine, da naj stojte rama ob rami v boju za odprto delavnico. Ameriško delavstvo ima proti sebi torej mogočnega, dobro organiziranega nasprotnika, v čigar posesti je tudi vsa politična moč.

Socialistična stranka je no- (Dalje na 2. strani.)

Proletarca je treba povečati!

Splošna želja agitatorjev in naročnikov je, da Proletarca povečamo. To bo doseženo le z vašim sodelovanjem. Potrebno je, da dobimo novih naročnikov, da oni, katerim je naročnina potekla, isto čimprej poravnajo, in da se nadaljuje z zbiranjem prispevkov v tiskovni fond

Na shodu v Pueblu se je oglašila neka ženska (nje imena ne vem) in želela izvedeti, kako to, da je v Milwaukee, kjer je socialistična uprava, ravno tako velika mizerija kot v drugih mestih, in da z delavci postopa policija ter druge oblasti enako brutalno kot drugod, medtem ko v Crosbyju, Minn., kjer imajo komunističnega župana, ni krušnih vrst, ne izgredov in ne gladnih, kajti občina skrbi za delavce. In jaz naj ji pojasnim, kako to, da lahko v Crosbyju, kjer je župan komunist, ne pa v Milwaukee, kjer imajo socialistična na krmlju. "Vse to čitam v listih," je rekla, "pa naj jaz pojasnim, čemu ta razlika." Govorila je hrvatsko. Vprašala je brez izzivanja. Očividno čita Radnika in verjame kar piše. V odgovor nisem porabil več kot nekaj minut, ker ni bilo potrebno. Prvič, Crosby v Minnesoti, kakih 80 milj od Dulutha, je v primeri z Milwaukeejem mala vasica. Crosby ima 3400, Milwaukee pa blizu 600.000 prebivalcev. V Crosbyju ni industrijskega proletariata v smislu kot v velike mestih; okrajna oblast s svojo pomožno akcijo poskrbi brezposelnim nekaj dni dela v mesecu, in drugič, v malih mestih imajo mnogi stalno naseljeni delavci nekaj zemlje, na kateri pridelajo živil vsaj za prvo silo. Crosby je edina občina v Ameriki, ki ima komunističnega župana. Noben pameten komunist pa ne bo trdil, da more en župan odpraviti v malem območju svoje občine hibe kapitalizma in grozne posledice panike, v katero je vrjel ljudstvo sedanji sistem. Komunistična stranka je tega župana pošiljala okrog na shode, na katerih je glasom vesti v listih zatrjeval, da je dvignil zaposlenost delavcev 50 odstotkov, da je odslavljal policaje (bili so trije) in jih nadomestil z delavskimi patruljami, da je prisilil banke k izplačevanju mestnih fondov itd., ter tako ustvaril idealne razmere. Ko pa ga je potem doma vprašal poročalec in zastopnik glasila unije I. W. W., kako to, da v Crosbyju nič ne vedo o teh izboljšavah, je dejal, da tega, kar so poročali listi, sploh ni govoril.

Milwaukee na drugi strani je najboljšje upravljano veliko mesto v Zed. državah in edino, kjer se stavarjem, posebno dokler je imel milwaukeeški okraj tudi socialističnega šerifa, ni bilo treba bati policijskih količkov. V stavkah so policaji in šerifovi deputiji protektirali delavce, ne pa škebe; in policija v Milwaukeeju ni pod zupanovo kontrolo, niti ji on ne imenuje načelnika, pač pa večina mestnega odbora, ki je protisocialistična. Vzlic temu pa vpliv socialistov deluje kot dober nadzor nad dejanji policije. Naravno je, da ena občina v kapitalističnem morju ne more odpraviti mizerije, ker nima moči, ne pravice zaseči privatne svojine, ali obdavčiti velike posestnike in bogataše bolj, kot so obdavčeni v drugih mestih. Lahko pa s posteno upravo in vzornim gospodarstvom izboljša razmere v mestu in milwaukeeški socialistom gre priznanje, da so v tem oziru storili vse v svoji moči. Komunisti jim delajo s svojim obrekovanjem veliko krivico, kar sicer socialistom škoduje, komunistom pa nič ne koristi.

Na to pojasnilo ni imela ugovora. V dotikah z ljudmi sem naletel po Colorado le tu in tam na koga, ki je dejal, da se strinja s komunisti, več pa mi jih je zaupalo, da so "za revolucijo". Vem pa, da ne bi šel niti eden izmed njih "na barikade", če se bi resnično začela. Vse kar zahtevajo je, da se povrnejo stare razmere.

Komunistična skupina v Pueblu, v kateri so bili člani raznih narodnosti, se je udeleževala predvsem v razgrajanjih na socialističnih shodih. Ali tudi komunisti se prej ali slej naveličajo neumnosti. Slovenskega komunističnega kluba v Pueblu ni več. Njegovi bivši člani so deloma aktivni v par kulturnih društvih (pevskem in dramskem), s komunistično agitacijo pa so čisto prenehali. Sploh niso več člani, ne naročniki glasil stranke, za katero so se pred leti toliko navduševali. Nekateri bivši komunisti še izražajo svoj radikalizem v zmerjanju in obrekovanju socialistov. Toda tudi to pojava.

V Pueblu je eno društvo SNP in imajo jih skoro vse jugoslovanske podporne organizacije. Društvo sv. Jožefa KSKJ je bilo svoječasno največje in najbogatejše slovensko društvo v Pueblu in v KSKJ. Najstarejše kulturno društvo je pevski zbor "Prešeren", ustanovljen 1906. Zdaj ima za člane in pevce mnogo tu rojenih slovenskih fantov, zato se ta zbor posebno v glasbenem oziru zelo razlikuje od onega, kateremu je načeljeval pokojni pevovodja Matija Jerman. Ostali dve kulturni društvi v Pueblu sta dramski klub "Zora", ustanovljen 1924, in pa pevski zbor "Slovenec", ki je nova organizacija.

Pueblska naselbina ima tudi veliko združeno prodajalno. Oziroma bila je velika. Vsled prodajanja blaga na upanje si je zalogo zelo zmanjšala in — imovino. Upam, da se bo njenemu ravnanju M. Mikliču in upravnemu odboru posrečilo rešiti to ustanovo in ji dati v bodoče boljše gospodarsko podlago. Brez te ne bo mogla tekmovali s privatnimi trgovinami, kadar nastanejo "boljše razmere," niti ne more danes.

(Dalje prihodnjič.)

ga ji je izdal uslužen sodnik. Stavka v Chicagu v tovarnah za ženska oblačila, v kateri je bilo prizadetih 8.000 delavk in delavcev, je končala z zmago unije International Ladies' Garment Workers. Zmagala je tudi v New Yorku in več drugih mestih, ki je letos vodila boje proti izkoriščanju in odprti delavnici.

General W. W. Attebury, predsednik velike Pennsylvanije železnice, pravi, da so železnice vsled NRA kampanje vpsale nadaljnjih 100.000 delavcev. Ni pa pojasnil, da so jih v prešlih treh letih stotisoče odslovile.

NRA v New Yorku je povabila na sodelovanje v kampanji za Niro tudi socialistično stranko. Vabilo je stranka odklonila z izjavo, da je zdaj glavna naloga socialistov pomagati unijam organizirati delavce, in ob enem kritizira NRA, ker je v sporih med unijami in kompanijami na strani slednjih, delavcem pa daje le prazne obljube.

Edward N. Nockels, tajnik Čikaške delavske federacije, je sporočil načelniku policije, da naj svoje moštvo raje rabi proti gangsterjem, hudlumsom, roparjem in drugim zločincem, namesto da ga pošilja nad stavarke, ki ne tirajo drugega kot svoje pravice.

V paradi za oglašanje Nire v Harrisburgu, Ill., so se dogodili pretepi med člani unij U. M. W. in Progressive Miners. Slednji so bili v premoči. Sodelovali so v paradi oboji.

Poštni delavci predložijo kongresu v prihodnjem zasedanju petico za znižanje delavnika na 30 ur v tednu.

Socialisti v Californiji so si ustanovili novo glasilo. Izhaja pod imenom Liberator dvakrat v mesecu v Los Angelesu.

V pogajanjih za pravilnik med interesi premožnostnih družb na eni strani, in za priznanje unije U. M. W. na drugi, so bili baroni, ki hočejo odprto delavnico za vsako ceno, zelo arogantni in niti administrator Nire Hugh Johnson, ne predsednik Roosevelt, jih nista mogla omečiti. Dasi bi moral biti pravilnik že davno sprejet, so pogajanja vsled svoje trmoglavosti zavlačevali. Rudarjem določa minimalno plačo od \$3 na jugu do \$5 v Illinoisu, in nekaj več v nekaterih distriktih na zapadu. V Kentuckyju bodo prejeli le \$3.80 minimalne plače. U. M. W. obljublja, da se bo bojevala naprej za odpravo teh krivičnih razlik. V prizadetih krajih so rudarji s svojimi zastopniki zelo nezadovoljni. Sprejeti pravilnik smatrajo za udarec uniji.

Vabilo v Moon Run

Moon Run, Pa. — Klub št. 175 JSZ priredi s sodelovanjem podpornih društev v soboto in nedeljo 16. in 17. sept. piknik na Portman's Grove v Moon Runu.

Ker klub ni priredil že dve leti nikake zabave, pričakujemo, da mu bo naše delavsko občinstvo izkazalo svoje naklonjenost z udeležbo te prireditve v toliko večji meri. Dobra postrežba jamčena.—Odbor.

IZLET
čitateljev Proletarca
v Chicagu in okolici
v nedeljo, 17. sept.
na Keglov vrt v
Willow Springsu

DOBER ORKESTER.
Vstopnina prosta. MNOGO ZABAVE.

Eventuelni prebitek gre v tiskovni fond "Proletarca"

Pridite vsi! Povabite tudi svoje prijatelje in znance!

Zakon zahteva od kompanij, da se združijo v svojo pravico. In policija—kajpada, pomaga kompanijam! Stavarke pretepa, razganja, obmetava jih s solznicami in vlačijo po zaporih. Ta slika je iz stavke v oblačilni industriji v St. Louisu. Tako se postopa v kapitalistični družbi le z delavci. Kapitalisti stov nihče ne pretepa, in nihče jih ne razganja, neglede kako križajo zakone in goljufajo. NIRA ne bo uspeła, če bodo vladni organi tako pristranski.

SEMINTJA

Piščanec in orel.

Prejšnji predsednik Hoover je obljubil pečenega piščanca v vsaki ponvi. Predsednik Roosevelt je bolj praktičen in je dal plavega ptica na vsako okno, ker manj stane. Ampak piščanec v ponvi bi bil vsekakor bolj kot pa nalepljen orel na vratih in oknih.

Spalna bolezen.

Vzrok sedanje krize je spalna bolezen ameriškega ljudstva. Jugoslovanski kulturni vrt. Slovenci v Clevelandu so dobili kos parka, ki ga imenujejo zdaj "Jugoslovanski kulturni vrt". V njemu so zasadi (ali pa bodo) jugoslovanske kulturne smreke, kulturne vrbe, narodno trto itd.

Podporniki NRA.

John D. Rockefeller Jr., general W. W. Attebury, ki vlada nad delavci Pennsylvanije železnice, in drugi nasprotniki organiziranega delavskega gibanja, govorijo po radiu za program NIRE. To ni dobro znamenje—za delavce!

Nova svetnica.

Cerkveni tribunal v Chicagu obznanja v navzočnosti zastopnika svete stolice dokaze, ki naj bi izpričali, da je bila nuna Francis Xavier Cabrini svetnica. Umrla je v Chicagu l. 1917. Pripisujejo ji precej "čudežev", in mati cerkev jo bržkone kmalu proglasi blaženim. Katoliški Slovenci s prizadevanji za Friderika Baraga nimajo tolike sreče. Vzrok je, da je treba zaeno s prošnjo, da se koga povzame svetnik, poslati v Rim precejšnjo vrečo denarja, ki ga pobožni rojaki ne zmorejo.

Kupujte!

Vlada vspodbuja ljudstvo, da naj zapravlja, da naj kupuje čimveč, ker bo to spravilo denarje v cirkulacijo. Pametna ideja. Povedati je treba ljudem še to, kje naj vzamejo denar, da ga bodo zapravljali. Namreč vsem tistim, ki so že dve ali tri leta brez njega. In teh je milijone!

"Ave Maria" se zgraža.

Franciškanke "Ave Maria", septembarska številka, se zgraža nad nemškimi socialističnimi voditelji, ker so utekli Hitlerjevimi rabljem v inozemstvo. V Nemčiji po njenem zatrdilu ni ostal noben socialist, da bi pokazal svoje "junastvo". Gospod reverend, ki urejuje nabožni list, ni bral o koncentracijskih taborih, ne o umorjenih socialističnih voditeljih in agitatorjih. Če pa je bral, in je vzlic temu tisto napisal, je zapisal vedoma laž, ki sveti veri ne bo koristila. Ako že mora koga obsojati, naj se zgraža nad svojimi duhovnimi brati in lajki v Nemčiji, ki so s svojo politično stranko (katoliškim centromom) vred res strahotno kapitulirali pred Hitlerjem, dva vodilna člana Hitlerjeve krvniške vlade pa sta šla v Rim in prejela blagoslov svetega očeta. Naj Ave Maria še to poroča!

"Ujedinjeni front".

Radnikov "ujedinjeni front" v Detroitu se je razbil, kakor poroča Novi Svet. Nekomunistične skupine so namreč izvedele, da so komunisti dobili nalogo zvahtiti druge jugoslovanske organizacije v svoj "ujedinjeni front" zaradi komunističnih manevrov, in pa da se "razkrinkava" tiste voditelje, ki niso po godu zdaj pravih komunistov (drugo leto bodo morda že izključeni in jih nasledijo drugi "edino pravi"). "Ujedinjeni front" s komunisti je nemogoč, ker niso iskreni," piše neki hrvatski dopisnik, in se čudi, kako mo-

rejo smatrati laži in zavratnosti za višek "revolucionarstva".

Uganka.

Ker se potrebuje draže hitreje kot pa višajo plače, ali bo to krizo zmanjšalo ali povečalo?

Kampanja KSKJ.

Dasi kampanje za nova člane v jugoslovanskih podpornih organizacijah zdaj niso v modi, jo je KSKJ vseeno podvzela in si obeta velik uspeh. KSKJ je organizacija, ki članom ne "jamči" svobodo etičnega, političnega in verskega prepričanja". Je strogo uradno katoliška in njeni vodilni člani so aktivni privrseci demokratičnih in republikanskih politikov. Nekateri člani SNPJ so, na prošli konvenciji pokazali, da bi radi tudi to organizacijo spremenili v slično KSKJ, v kateri bi bila dovoljena vsaka "politika", razen delavska.

Snoja pogrešamo.

V izkazu poslanih naročin, ki je bil priobčen v prejšnji številki, pogrešamo Josipa Snoja iz Bridgeporta. Ako ga ne bi privezala bolezen, bi bil v izkazu nedvomno kje v sredi med Chas. Pogorelecem in Antonom Jankovičem.

"Računa se".

"Računa se", piše Am. Domovina, da je pri štirih slovenskih farah v Clevelandu včlanjenih nekako 4.500 družin, poleg samecev. Ti župljani predstavljajo skoro 30.000 duš slovenskega naroda v metropoli. Kdor vidi napolnjene slovenske cerkve vsako nedeljo, ta bo zlahka potrdil resnico trditve.

Ako se tako računa, kakor piše Am. Domovina, tedaj imajo štiri slovenske župnije v Clevelandu več farazov, kakor pa je vseh Slovencev v "metropoli". Ampak—"računa se..."

Ali morda sv. Vid?

Frank Kažar, predsednik nadzornega odbora Slovenske dobrodelne zveze, je odborikom na seji poročal med drugim: "Dalje sem tudi zapazil, da je naš največji dolžnik že precej zaostal s plačevanjem obresti. Govorilo in poudarjal se je, da je to ena najboljših investicij, pa kaže, da je skoraj najslabša... S tem ne mislim nikogar žaliti, toda moja dolžnost je, da to sporočim celemu glavnemu odboru na seji..." Mr. Kažar je vreden nadzornik, vendar pa preobziren. Čemu ne navesti v zapisniku tudi ime "največjega dolžnika", ki itak ni skrit? Sv. Vid v nebesih se ne bo nič jezil radi tega, SDZ pa bo morda lažje iztirjala, kar nji spada. Obzirnost v takih zadevah ni na mestu, četudi se je treba zameriti kakemu prečistemu gospodu.

"Prijatelji delavstva".

V sedanjih odporih delavstva proti izkoriščevalcem bi "delavski prijatelji" posebno stavarjem in unijam lahko veliko pomagali, če ne bi bili "delavski prijatelji" samo v volilnih kampanjah.

Vloga ruskih komunistov.

Čemu ruska komunistična stranka ne prireja shodov proti Hitlerju in njegovim krivnikom? Čemu ni bilo v Rusiji nikdar demonstracije proti Mussolinijevemu satranju komunistov? Zakaj delavstvo v ruskih tovarnah ne pošilja protestov proti krivim zločinom fašističnih blaznežev v Nemčiji? Zato, ker narekuje zunanja politika sovjetake vlade ruski komunistični stranki taktiko oportunistična in—"obzirnosti". Ampak solidarnost to ni—revolucionarno tudi ne!

PROLETAREC
List za interese delavčevega ljudstva.
Izhaja vsak četrttek.
Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.
Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze
MARČUČINA v Zedinjenih državah za celo leto \$8.00;
za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inovativno: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.
Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne na priobčitev v številki takojšnje tedna.

PROLETAREC
Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1904.

Editor — Frank Zaitz
Business Manager — Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:
United States, One Year \$8.00; Six Months \$1.75;
Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$2.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC
3830 W. 26th ST., CHICAGO, ILL.
Telephone: Rockwell 2864.

546

Dvojna mera v plačah

Po mnenju administracije za zdaj zadostuje, ako prejema delavec ne manj kot od \$12 do \$15 na teden plače. To je, kompanije lahko plačajo več, toda ne manj. Ako znaša minimalna plača \$15 na teden, kar je najvišja minimalna vsota, zasluži delavec, če je vpsojen vse leto, \$780. To sicer ne zadostuje za "dostojno preživljanje", vendar pa mu ni treba moledovati za grocerijo okrog odborov za javno podpiranje in dobrotelov. S 15 dolarji na teden, če je zdravje v hiši in ako je delo stalno, se "r" skozi".

Za \$750 na leto "minimalne" plače mora delavec garati 52 tednov najmanj 30 ur v tednu, toda večinoma 40 in tudi več ur vsak teden.

To je "minimalni" delavnik in minimalna plača za one, ki v resnici delajo.

V tej deželi pa je veliko takozvanih "ekzekutivnih" uradnikov, odbornikov korporacij, ki so plačani bolj za svoja "odborniška mesta" kakor pa za sposobnost in delo. Med temi so tudi odborniki železniških družb, ki so skozi do letos prejeli od \$50.000 do \$150.000 na leto plače. Če bi bili v resnici sposobni, ne bi dopustili, da so se njihove kompanije pogrezile v bankrote, izgube pa trpe zavarovalnice, male banke in posamezniki, ki so kupili železniške bonde, torej ljudstvo. Predsednik railroad kompanije, čigar "plača" znaša \$150.000 na leto za delo, ki ga sploh ne izvršuje, prejema več, kot pa sto devetdeset delavcev, ki so vposljeni skozi vse leto za "minimalno plačo" \$15 na teden.

Ko se je dne 5. sept. na progi Erie dogodila kolizija kar je stalo 15 življenj, je kompanija vrgla vso krivdo za katastrofo na vlakospremno osebo. Toda ko so se vršila pred meseci zasliševanja, v katerih naj bi se "doglano", čemu je treba odbornikom železniških kompanij tolikšne plače, so pojasnjevali, da zaradi "velike odgovornosti". Kadar pa je odgovornost res na mestu in preiskusena, jo drago plačani odborniki vselej zvale na ramena delavcev.

J. B. Eastman, zastopnik zvezne vlade, čigar naloga je pomagati železnici iz močvirja finančnih zagat in bankrotov, pravi, da bi plača \$50.000 na leto za odbornike železniških kompanij "zadostovala". Toda čemu sploh treba vsaki železniški kompaniji rediti celo krdo stroškov s plačo od \$50.000 do \$150.000 na leto? Čemu jih Rooseveltova administracija podpira? Skoraj vse železnice so že dobile posojila od zvezne rekonstrukcijske finančne korporacije. Od vlade bi bilo edino pametno predlagati, da železnice prevzame država, in da država potem odslavi tisoče drago plačanih "ekzekutivnih" odbornikov, ob enem pa zviša plačo železničarjem, ki delo v resnici izvršujejo, poleg pa bi ostalo še precej sredstev za najem novih delavcev, ki jih železnice zelo potrebujejo, toda jih vsled zgrešenega gospodarstva ne morejo najeti.

Ubijanje bolnikov

Okrog 120.000 ljudi v Zed. državah umrje vsako leto vsled raka. Tisočem teh bolnikov se bi lahko življenje ohranilo, ako ne bi bili —reveži. Ker nimajo sredstev, da si bi mogli privoščiti drago zdravljenje, imajo le tu in tam kak obisk zdravnika, oziroma hodijo sami k zdravniku, dokler morejo in če imajo kaj prihrankov. Ko se bolezen poslabša do skrajnih mej, so poslani v kako okrajno bolnišnico, kjer kmalu podležejo.

Dr. Max Cutler v Chicagu, ki se veliko peča z zdravljenjem bolnikov, ki trpe na raku, pravi, da bi se število smrtnih slučajev vsled te bolezni lahko temeljito znižalo, če bi se jih zdravilo kakor potrebno. Mnogo drugih zdravnikov je javno priznalo to dejstvo, toda družba vzlic temu ne stori ničesar izdatnega, da bi varovala življenja onih, ki si zdravljene najtežje privoščijo, dasi so glavni in najvažnejši činitelj pri grajenju "narodnih bogastev".

Iz zapisnika seje odbora JSZ

Seje odbora JSZ dne 10. avgusta so se udeležili od eksekutive F. Godina, J. Ove, F. A. Vider in F. Zaitz; od nadzornega odbora B. Novak; od nadzornega odbora slovenske sekcije Alice Artach in V. Ločnikar. Od prosvetnega odbora A. Gaden, I. Mok in J. Rak; tajnik Chas. Pogorelec. Odsotni: D. J. Lotrich, P. Kokotovich in Geo. Maslach, prvi radi drugih opravkov, in poslednja dva valed dela izven Chicaga; dalje člana nadzornega odbora Bojanovich valed nočnega dela in Kopalch valed drugih nadzornikov; Angela Zaitz radi bolezn. Drugi navzoči na tej seji, John Olin, predsednik upravnega odbora Proletarca; M. Cavich od arabske sekcije; sunanji gosti M. Pleše, M. Petrovich, A. Sular, J. Goršek, F. Podboy in J. Trčel.

Za predsednika seje izvoljen Godina. Zapisnik prejšnje seje odobren. Tajnik prečita pismo iz gl. urada stranke, v katerem apelirajo na člane JSZ, da si nabavijo izredne znamke, in dane v pokritje strankine članarine internacionali.

Tajnik C. Pogorelec je med drugim poročal, da so znašali dohodki v prvi polovici leta skupno s prenosom \$2,082.81, izdatki pa \$1,301.48. Blagajna dne 30. junija \$780.83, vključno \$436.81, ki so v Millard State banki, katera je v likvidaciji. Skupni imetek Zveze je znašal 30. junija \$1,285.65, obveznosti pa \$509.58, v glavnem dolg za knjige Prosvetne matice, tajniku na zaostali plači, tiskarni za tiskovine in nekaj drugih računov.

Dalje poročal, da je s glavnim urdom soc. stranke urejeno tako, da bo JSZ prejela posebne znamke za člane svojih mladinskih oddelkov, katere dajemo po 20c, to je, 16c članarina in 5c v konvenčni sklad. Priporočal, da se bi članarino znižalo na 10c na mesec in 5c v konvenčni sklad, skupaj 15c. Bila bi veljavna le za člane do 21. leta. Val drugi morajo plačevati polno članarino, razen ako so upravičeni do izjemnih znamk. Znižanje priporočal, ker se bi morda potem dobilo več članov v mladinski odelce.

Nato omenja, da bo v smislu pravil treba kmalu razpisati volitve za določitev sedeža prihodnjemu zboru, ki bo 1. 1934. Pravi da bo v konvenčnem skladu na podlagi sedanjih dohodkov okrog \$1000 do konca maja prihodnje leto.

Stroški prešlih petih zborov so znašali:

Leto	Kraj	\$
1924	Cleveland, O.	898.12
1926	Chicago, Ill.	1,097.01
1928	Chicago, Ill.	909.29
1930	Detroit, Mich.	1,442.23
1932	Milwaukee, Wis.	1,248.38

Udeležilo se je teh zborov sledeče število delegatov in odbornikov:

1924	Cleveland, O.	3
1926	Chicago, Ill.	4
1928	Chicago, Ill.	4
1930	Detroit, Mich.	6
1932	Milwaukee, Wis.	7

Vožnje stroške delegatov klubov in konferenc plača JSZ iz konvenčnega sklada, v katerega prispeva vsak član 10c na mesec, razen oni, ki prejemajo izjemne znamke; članom odborov in referentom se plača vožnjo

in dnevnice. Nekateri dnevnice ne vzamejo.

Mesta, ki jih je nominalni prošil zbor za sedež prihodnjega zbora, in o katerih bo zdaj odločevalo članstvo na referendumu, so:

Cleveland, O.
Chicago, Illinois.
Cantonburg, Pa.

Ako se delovne razmere izboljšajo, bo precej članov, ki zdaj dobivajo izjemne znamke, potem plačevalo članarino, kar bo pomenilo zvišanje dohodkov tudi konvenčnemu skladu.

Znamke za assessment internacionali. JSZ je dobila tisoč izrednih znamk po 25c za naše člane, da se pokrije s njim strankin dolg za članarino internacionali, kateri znaša \$3,000. Te znamke so razpisane vsem članom soc. stranke. Kar bo od njih preostanka, gre v fond za borbo proti fašizmu. Tajnik JSZ je razposlal klubom okoliščino z apeli, da naj razpečajo te znamke, katere se razprodaja lahko tudi med somišljeniki.

Prosvetna matica.

V Prosvetni matici je do danes 98 organizacij in dva posameznika. Za članstvo pridruženih društev smo sproti naročili knjige iz starega kataloga, ne bo pa letos mogoče valed znižanih dohodkov izdati še posebno knjigo ali brošuro. V delu je tudi imenik vseh iger v arhivu Prosvetne matice s potrebnimi podatki. Urejuje ga P. Bernik. Arhiv iger izpopolnimo z novimi naročili.

Za tajnikom je v imenu nadzornega odbora JSZ podal podrobne račune o dohodkih in izdatkih B. Novak in izjavil, da so v redu.

Tajnik prečita odgovor kluboma JSZ v Detroitu z navajanjem stališča eksekutive na predlog detroitskih sodrugov, da se klube JSZ pridruži direktno stranki in Proletarcu pa naj postane glasilo soc. pevske zveze. Odgovor sta po navodilu prejšnje seje sestavila F. Godina in J. Ove.

Fr. Zaitz pravi, da ni bil na prošli seji, ko se je predlog detroitskih klubov prečitalo, smatra pa, da bi bilo v razčiščenje pojmov potrebno, da se bi ga priobčilo v celoti in navedlo nato še argumente drugih za in proti. Žal, da zdaj v tem obsegu lista ni dovolj prostora za take razprave.

J. Rak poroča o mladinskih odelcih in vprašanju znižane članarine za člane pod 21. letom. Ove predlaga, da se znižanje odobri v smislu Pogorelečevega priporočila. Podpirano in sprejeto.

F. Zaitz poroča, da je stavbniški sklad JSZ posodil Proletarcu \$1,856, da se je plačalo dolg tiskarni, Proletarcu pa zdaj plačuje na ta dolg določeno vstopo v stavbinskem in posojilnem društvu, da ga na ta način polagoma poravnava stavbinskemu skladu. S tem je izvršena naloga, ki jo je eksekutiva poverila odboru stavbinskega sklada na eni svojih prejšnjih sej.

Razprava o bodočem zboru. Razprave o bodočem zboru se udeležijo več sodrugov. Sprejet je Oveov predlog, da naj se bodoči kongres vrši koncem maja 1934 v mestu, ki ga določi referendum.

Spolno razprave. J. Ove sproži vprašanje protestnih shodov proti režimu Jugoslavije, katere so začeli sklicevati tudi klerikali. JSZ ima z ozirom na Jugoslavijo stališče določeno v resoluciji, ki jo je sprejelo prošil par zborov. S. Cavič od srbske sekcije poroča o težkočah, ki jih imajo njihovi agitatorji.

Ove priporoča shode za unije in splošno agitacijo v njih. V razpravi o stalnem potovalnem zastopniku svetuje F. A. Vider, da naj se vpraša za mnenje klube, v koliko so pripravljeni sodelovati.

O razmerah v naselbinah so poročali vsi prej omenjeni gosti. Po zaključku te seje se je pričela seja upravnega odbora Proletarca.

Brez razširjenega socialističnega časopisa ne bo močnega delavskega gibanja.

Konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice na Avelli

Strabane, Pa. — V smislu sklepa prejšnjega zborovanja Konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice, se vrši prihodnje zborovanje v nedeljo 24. septembra na Avelli, Pa.

Zaradi raznih vladnih akcij, ki jih izvaja na podlagi določb Nire, je za delavce zelo važno, da se na takih zborovanjih o namelih in pomenu tega vladnega ekonomskega programa dobro pouče, da bodo znali biti na straži in v boju za svoje pravice. Socialistična stranka v New Yorku je bila že pozvana na sodelovanje za NRA, toda je vabilo odklonila, vzroke pa je navedla v svojem glasilu New Leader. Dolžnost socialistov, pravi proglas soc. stranke v New Yorku, je, da pomagajo organizirati delavce in da se te organizacije spremeni v resnične bojovnice za izboljšanje razmer.

O vseh takih stvareh se naj pouče tudi naši delavci. Zato je potrebno, da pošljejo vsi klubi in društva na Avello čimvečje zastopstvo. Klub JSZ na Strabane je izvolil pet delegatov.

Ker se v jeseni vrše tudi občinske in okrajne volitve, v katerih imamo socialisti svoje kandidate, bo treba razpravljati tudi o kampanji, volilnem programu in o metodah v agitaciji, da našim kandidatom omogočimo zmago.

Proletarec, JSZ in pojačanje naših klubov pride istotako na dnevni red konference.

Sodrug, udeležite se tega važnega zborovanja. John Terčelj, organizator.

V nedeljo izlet v Willow Springs

Chicago, Ill. — V nedeljo 17. septembra so vabljeni vsi čitatelji Proletarca in drugi prijatelji lista, da se udeležijo izleta na Keglov vrt v Willow Springs. Vstopnina je prosta.

Tisti, ki imajo automobile, so prošeni, da povabijo s sabo tudi svoje prijatelje in znance, da bo udeležba čimvečja.

Peljete se lahko tudi s truckom. Zbirališče bo pred dvorano SNPJ. Prvič odpelje ob 9:30 zjutraj, in drugič ob 1. pop. Voznina v eno kraj je 20c, in v obe strani 35c.

V paviljonu bo igral dober orkester, ki bo v stanju zadovoljiti vse plesalce. Pričakuje se, da se udeležijo tega izle-

ta, ki je drugi te vrste (prvega smo imeli v prid Proletarca lani vsi člani in članice klubov JSZ in vsi drugi čitatelji Proletarca v Chicagu ter prijatelji delavskega tiska sploh. — P. O.

Konferenca in piknik v vzhodnem Ohio

Piney Fork, O. — Konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice za vzhodni Ohio se bo vršila v nedeljo 24. sept. na Piney Forku pri J. Strajnerju, in pod vinsko trto Nacata Ziembergerja. Prične se ob 10. dopoldne. Popoldne bo v istih prostorih domača zabava.

Vsi, blizu in daleč, stari in mladi, ste vabljeni na to prireditev. Videli boste, kaj je "new deal"! Vabljeni so tudi sodrugniki in agitatorji Proletarca ter JSZ. Če ne morete priti vsi osebno, pa bodite z nami in z menoj ta dan v duhu. Nace Ziemberger.

Naš program in drugo

Cleveland, O. — Socialistična stranka v Clevelandu je bila v občinski volitvi boja s programom, kakršnega nima nobena druga stranka niti posamezen kandidat in na podlagi čija je bila napačila za Cleveland nova doba, če bi namreč delavci volili kandidate s poštenim programom in nameni, ne pa raznih političnih klovnov in korijarjev republikanske, demokratske in "neodvisne" baže. In, kar je glavno, socialistična stranka ne daje praznih obljub, kakor korijarski kandidati naše buržvazije, temveč je trdno odločena izvesti svoj program v celoti, čim ji poveri ljudstvo upravo mestne vlade. Zdjaj pa k programu.

Naš program vsebuje med drugim te točke: Uspelitev brezposelnih pri podpiranju slumov in gradnji novih delavskih domov. Šesturni delovnik in 5-dnevni delovni teden za vse mestne delavce in uslužbence. Unjake plače. Uporaba javnih fondov za dostojno nastanjenje, prehrano in oblačenje brezposelnih delavcev in njihovih družin. Prepričitev evikij brezposelnih družin. Boj za državna socialna zavarovanja, ki naj se financirajo iz dohodkov od davkov na visoke dohodke. — Javni transportacijski sistem, upravljan po mešanem odboru strokovnjakov, uslužbencev in volilcev. Povečanje sedanje mestne elektrarne. Mestna distribucija plina. Zastopstvo uslužbencev v vseh mestnih podjetjih. — Povečanje vseh zdravstvenih ustanov, več občinskih bolnišnic in porodniških postaj, brezplačna zdravila in bolniška oskrba za delavce in njihove družine in več potovalnih bolni-

Dr. Andrew Furlan DENTIST

Phone: Canal 9694
1858 W. CERMAK RD.
CHICAGO, ILL.
Office hours:
9-12 A. M. 1-5 and 6-8 P. M.
Thursday, Friday and Saturday
all day and evenings.
Waukegan office at
424-10th St., Tel. Ontario 7213
Monday, Tuesday and Wed. till
noon. Sun. by appointment only

Baretincic & Son

POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.
Tel. 1475.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 za tri mesece.
Naslov: 540 Juneau Ave.
MILWAUKEE, WIS.

Posetite domovino

— POSLUŽITE SE ZNANE PREKMORSKE ČRTE —
CUNARD LINE
preko Cherbourga z njenimi velikimi brzoparniki "AQUITANIA" "BERENGARIA" SAMO 6 DNI NA MORJU.
Za nadaljne informacije se obrnite na enega sledečih naslovov:
MALESH & ARANZA JOHN ZAGAR
3030 Wentworth Ave., 2400 Wentworth Ave.,
Chicago, Ill. Chicago, Ill.
NARODNA POTNIŠKA AGENCIJA
1664 Blue Island Ave. Tel. Canal 1233.
CHICAGO, ILL.
all na

CUNARD LINE

CHICAGO, ILL.

skih strežnic (visiting nurses). Odprava rasnega razlikovanja v bolnicah. Javne klinike za porodno kontrolo, ki naj dajejo brezplačne nasvete. Odprava znojilniških (sweatshop) razmer. Natančno nadzorovanje tovarn in delavnic. — Potrebam odgovarjajoč program za socialno dobrobit, ki naj nadomesti sedanji sistem privatne dobrodelnosti. Cenena in zdrava stanovanja za delavce v mestnih stanovanjskih hišah, ki naj jih zgradi mesto s pomočjo svezne vlade. — Vsa mestna dela se morajo vršiti direktno pod vodstvom mestnega inženirja; privatni kontraktori naj odpadejo. Protekcija pravice delavcev do organiziranja iz kolektivnega pogajanja z delodajalci. Povečanje brezplačnega mestnega upošlevalnega urada s ustanovitvijo podružnic po vsem mestu in odprava privatnih upošlevalnih agencij. Upošlevanje unijakih delavcev pri vseh mestnih delih. Enaka plača za enako delo brez ozira na rasno pripadnost, spol ali starost. — Odprava policijskih omejitev svobode govora in zborovanja. Odprava "third degree" metod pri policijskih zaslišanjih. — Strogo uveljavljanje in izvajanje splošnostnega sistema v civilni službi. Civil Service komisijo treh članov izberejo volilci sami direktno. — Revizija mestnega čarterja: opustitev naseljevalne po wardah; mestna zbornica 25. članov, izvoljenih na splošno (at large) na podlagi proporcionalnega zastopstva strank ali skupin; dveletni termin za šupana in mestne svetovalce; nobeden mestni uradnik ne sme dobiti več kot \$5,000 letne plače; odprava eliminacijskega procesa v primarnih volitvah.

To je naš program. In če bodo naši kandidati, med katerimi je tudi S. Frank Barbič, izvoljeni, bodo ta program tudi pošteno in odločno izvajali. Socialisti ne obljubljamo nemogočih stvari, vline temu pa obljubljamo 90% več kot kdo drugi in pri tem svojih obljub ne pozabimo, kakor drugi, temveč jih pošteno držimo ter storimo vse, kar je v naši moči, da jih izpolnimo. Kdor si želi pošteno, pravičeno in sposobno mestno vlado, naj odda svoj glas za kandidate socialistične stranke. Seveda, volilci, ki hočejo, da nam vlada daje razni politični koristolovci, klovni in krulki, bodo oddali svoje glasove za take kandidate. Da bi jih le kmalu zmanjkalo — takih volilcev! Klub št. 49 JSZ bo imel zadnjo nedeljo v oktobru svojo običajno let-

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS AT
3724 W. 26th Street
1:30-3:30-6:30-8:30 Daily
Tel. Crawford 2212.
at 1858 W. Cermak Rd.
4:30-6:00 p. m. daily.
Tel. Canal 9695.
Wednesday and Sunday by appointments only.
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer—Call Austin 5700

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA
2609 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1362.
Prijetna in okusna domača jedila.
Cene umerene. Postrežba točna.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE
NARODNA TISKARNA
2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Čehkem, Poljskem, kakor tudi v Angličnem in Nemškem jeziku.
Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

printing by

ATLANTIC PRtg & Ptg Co
2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Tel. Lawndale 2012

SUNSHINE — FRESH AIR AND GOOD PURE MILK

Balance Your Daily Diet With
WENCEL'S DAIRY PRODUCTS
GOOD PURE MILK
IT PROTECTS YOUR HEALTH
2380-82 BLUE ISLAND AVE. — Phone Roosevelt 3673

Park View Wet Wash Laundry Co.

FRANK GRILL, preds.
PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGU.
Naši vozniki pobirajo perilo po vsem mestu, Cleeru in Berwynu in dovažajo čistega na dom.
TOČNA POSTREŽBA. DELO JAMČENO.
Telefoni: Canal 7172-7173.
1727-1731 W. 21st ST. CHICAGO, ILL.

Ta \$112.00 Kelvinator za \$99.50

dokler zaloga ne poide

Kupite zdaj in prihranite \$12.50

A veliki in jaki Kelvinator modela R42 je prvovrstne kakovosti in najbolj priljubljen kar jih je še bilo izdelanih. Je zelo prostora, in porcelanasta notranjost je izdelana tako, da se lahko izrazi vsak prostorček. Trovrsna mrzlota drži pravo temperaturo za razne jestvine hranjene v njemu. Nad vse naglo zmrzovanje producira led v 80 minutah. Osemvrstna hitrost zmrzovanja se urejuje po temperaturnem selektorju. Tapeciran mehanizem zagotavlja tih obrat. Izberite si svoj Kelvinator zdaj po najnižji ceni v zgodovini.

Radi obrtnega in prodajnega davka, vse naše cene nad 25c, ki so oglašane, so podvržene povišanju v ceni za 2%.

Electric Shops

Downtown—72 West Adams St.—132 So. Dearborn St.
Telephone RANdolph 1200, Local 155

4562 Broadway 4231 W. Madison St. 852 W. 63rd St.
2618 Milwaukee Ave. 4834 So. Ashland Ave. 2950 E. 52nd St.
4835 Irving Park Blvd. 3460 So. State St. 11116 So. Michigan Ave.

Za blago kupljeno na obroke je dodati kreditne stroške.
FEDERALNI KUPONI Z NAROČILI

MRS. FRANCES TAUCHAR PREZENTIRA

"TRIGLAVSKE STRMINE"

v soboto, 16. septembra ob 8. zvečer — — Vstopnina 35¢

V dvorani S.N.P.J., 2657 S. Lawndale Av. Chicago, Ill.

Prvi slovenski film iz stare domovine

Mična ljubezenska zgodba iz slovenskih planin z nepozabno krasnimi prizori. Dve uri in pol neprekosljivega duševnega užitka

Ta film je delo poklicnih kinematografov in igralcev. Ljubljanska kritika se je divila njegovim krasotam! Dalje: Slike iz Škofje Loke, Kranja, Ljubljane, Novega mesta, narodne noše, Amerikanci v Ljubljani.

